

روش مؤثر مربیگری

اهداف آموزشی

امید است خوانندگان محترم پس از مطالعه مقاله:

- هدف مربیگری را بیان کنند.
- نتایج حاصل از مربیگری را نام ببرند.
- فعالیت‌های مربیان را شرح دهند.

خدیجه سادات حسینی

کارشناس مسئول آموزش بهورزی
دانشگاه علوم پزشکی قزوین

مریم نصیری

کارشناس آموزش بهورزی
دانشگاه علوم پزشکی قزوین

مقدمه

همه جانبه سازمان خواهد بود. (۲) به منظور جذب نیروی انسانی سازمان و به‌کارگیری هرچه مؤثرتر این نیرو، بی‌شک آموزش از مهم‌ترین و مؤثرترین تدابیر و عوامل برای بهبود امور سازمان به شمار می‌رود. (۳) آموزش فرآیندی پیچیده است که هرگونه ساده نگری در مورد آن می‌تواند منجر به هدر رفتن نیروها و امکانات

امروزه سازمان‌ها به عنوان رکن اصلی اجتماعات کنونی نقش تعیین کننده‌ای در برآوردن انتظارات جوامع دارند. (۱) در این میان نیروی انسانی به عنوان ثروت اصلی سازمان‌ها مطرح بوده و توفیق در به‌کارگیری این ثروت در فرآیند تولید و خدمات، منشأ رشد و توسعه

نتایج حاصل از مربیگری می‌تواند شامل بهبود عملکرد، بهبود روابط کار، کار تیمی مؤثرتر و کاهش تعارضات، افزایش رضایت شغلی و تعهد سازمانی افراد شود.

شود و تلاش‌ها را با شکست مواجه سازد. بنابراین توسعه آموزش و ایجاد تحول در آن نیازمند شناخت فرآیند آموزش و گاهی استفاده از شیوه‌های نوین اجرایی آن است. (۴) مربیگری یکی از روش‌های آموزش و بهبود عملکرد کارکنان است که مانند دیگر روش‌های آموزشی برای رشد و بالندگی نیروی انسانی به کار گرفته می‌شود. مربیگری روشی مؤثر جهت ارتقای یادگیری است که می‌تواند بر سود و زیان سازمان تأثیر مثبت داشته باشد و مزایای محسوسی را برای افراد و سازمان‌ها به ارمغان آورد. (۵) مربیگری نوعی رابطه تعاملی است که به افراد در زمینه شناسایی، هدایت و تحقق اهداف شخصی و شغلی کمک می‌کند و علاوه بر افزایش مهارت‌های ارتباطی، حل مسأله، کارگروهی و ارتقای توانمندی‌های فردی به توسعه شایستگی‌های اصلی شغل نیز می‌انجامد. (۶) مربیگری دانش، مهارت و ابزار را یکپارچه می‌سازد و از همه زمینه‌ها مثل روان‌شناسی، جامعه‌شناسی، مدیریت و فلسفه بهره می‌برد. (۷) هدف مربیگری ایجاد تغییرات شناختی، عاطفی و رفتاری است که رسیدن به هدف را تسهیل می‌کند. (۸) مربیگری هنر امید بخش، انرژی دهنده، تسهیل کننده عملکرد، یادگیری و توسعه کارکنان است و به وسیله آن می‌توان افراد را به توانایی واقعی خود رساند. (۹) مربیگری کلید اصلی توسعه و بهبود استعدادها و به فعلیت رساندن استعدادهای بالقوه است و افراد را تشویق می‌کند که به جای توجه به نقاط ضعف و کمبودهایی که دارند بر نقاط قوت خود متمرکز شوند نیز فرآیند همراهی

مداوم و حمایت از فرد برای ثابت قدم ماندن در اهداف و تعهدات خود است و به معنای پیمودن راهی میانبر، فائق آمدن بر ترس و تقویت و نیرومند ساختن نقاط و ویژگی‌های مهم و اساسی است. (۱۰) نتایج حاصل از مربیگری می‌تواند شامل بهبود عملکرد، بهبود روابط کار، کار تیمی مؤثرتر و کاهش تعارضات، افزایش رضایت شغلی و تعهد سازمانی افراد شود. (۱۱) همچنان که، هانت به نقل از کیل‌برگ^۲ بیان می‌کند، مربیگری امکان یک رابطه حمایتی را میان مربی و روش‌ها برای کمک به فرد در کسب اهداف تعیین شده متقابل به منظور توسعه عملکرد حرفه‌ای، رضایت شخصی و نهایتاً بهبود اثربخشی سازمانی و در چارچوبی توافق شده فراهم می‌کند. (۱۲) بررسی متون و تجارب نشان می‌دهد که همانند سازمان‌های دیگر، در نظام‌های آموزشی به ویژه مدارس و دانشگاه‌ها نیز با اهداف آموزشی و پرورشی، مکانیزم مربیگری به کار گرفته می‌شود و این مفهوم به طور گسترده در مدارس آمریکا و اروپا کاربرد روزافزونی داشته و کشورهای در حال توسعه نیز از تجارب موفق آن‌ها الگو برداری می‌کنند. (۱۴)

بنابراین مربیگری به عنوان روشی اثربخش می‌تواند نظام‌های آموزشی را در افزایش موفقیت‌های نهایی دانش‌آموزان و توسعه حرفه‌ای معلمان و رهبران آموزشی یاری رساند. همچنین رویکردهای مربیگری در نظام‌های آموزشی منجر به نتایج موفقیت آمیزی شده و مزایای محسوسی برای عوامل نظام آموزشی به همراه داشته است. (۱۵)

با عنایت به موارد پیش گفت واهمیت استفاده از روش مربیگری برای آموزش، وزارت بهداشت در راستای امر آموزش اولین مرکز آموزش بهورزی را در سال ۱۳۵۴ در ارومیه و با هدف تربیت بهورزان راه اندازی نمود. (۱۶) از آن زمان وظیفه خطیر آموزش و تربیت بهورزان را به عنوان نیروهای بومی که تحصیلات آکادمیک نداشته ولیکن برای ارائه خدمات بهداشتی نیاز به آموزش و کسب مهارت‌های لازم داشتند را برعهده مربیان مراکز

1. Coaching 2. Kill burg

نتیجه گیری

بهره‌گیری از روش مربیگری برای آموزش بهتر بر هیچ‌کس پوشیده نیست به طوری که در حوزه آموزش‌های پزشکی و پیراپزشکی بخش مهمی از آموزش‌ها بخصوص آموزش‌های مهارت آموزی به روش مربیگری و با استفاده از مربیان آموزش داده شده و در حوزه بهداشت نیز از این روش و با کمک مربیان برای تربیت بهورزان استفاده می‌شود. مربیان برای گوش دادن، مشاهده کردن و توجه به نیازهای فردی افراد آموزش داده می‌شوند. آن‌ها به دنبال راه حل‌ها و راهبردهای روشن و شفافی از سوی افراد هستند، آن‌ها بر این باورند که فراگیران به طور طبیعی خلاق و مدیر هستند.

شغل مربی فراهم آوردن حمایت در جهت ارتقای مهارت و خلاقیتی است که فرد هم اکنون دارا است و مربیان بهورزی علاوه بر نقش کارشناس بهداشتی که به همه جنبه‌های حوزه بهداشت از قبیل برنامه‌ها و شاخص‌ها تسلط دارد، با حضور در واحدهای ارائه دهنده خدمت، هم بر نحوه ارائه خدمات و میزان دستیابی به اهداف برنامه‌ها نظارت می‌کنند و هم راهنمایی و پیگیری در جهت پیشبرد اهداف برنامه‌ها را به عهده دارند. ضمن این‌که با نگاه آموزشی، نقاط ضعف آموزشی ارائه دهندگان خدمت را شناسایی کرده و با برنامه ریزی آموزشی برای ارتقای عملکرد آن‌ها و افزایش کیفیت خدمات می‌کوشند. یعنی نگاه ارزیابانه و نقادانه خود را با چاشنی آموزش ترکیب کرده و در جهت ارتقای یادگیری و توسعه کارکنان فعالیت کرده و در نهایت در دستیابی به اهداف سازمان و ارتقای سلامت نقش سازنده‌ای را ایفا می‌کنند.

پیشنهادها

- میزان اثربخشی فعالیت مربیان در نظام سلامت بررسی شود.
- کیفیت کاربرد روش مربیگری در آموزش اعضای تیم سلامت بررسی شود.
- سبک‌های تدریس مربیان مراکز آموزش بهورزی تعیین شود.

آموزش بهورزی نهادند به طوری که تجربه موفق مربیان در امر آموزش بهورزان منجر به این امر شد که علاوه بر آموزش و تربیت بهورزان وظیفه بازآموزی برنامه‌های سلامت را نیز برعهده داشته باشند.

در حوزه بهداشت، مربیان از میان کارشناسان رشته‌های بهداشتی علاقمند به آموزش انتخاب می‌شوند که پس از طی دوره کوتاه مربیگری، وظیفه آموزش و نظارت بر عملکرد اعضای تیم سلامت را برعهده دارند.

یکی از بی‌بدیل‌ترین مدل‌های آموزشی در حوزه بهداشت از طریق مربیان به اجرا در می‌آید زیرا مربیان نه تنها در دوره آموزش بهورزی بلکه در طول دوران فعالیت بهورزان و ارائه دهندگان خدمت در کنار آن‌ها هستند و با پیش و ارزشیابی عملکرد آن‌ها به برنامه ریزی و آموزش و بازآموزی دوباره می‌پردازند حال آن‌که در آموزش‌های آکادمیک، مربی صرفاً در طی دوران آموزشی در کنار فراگیر قرار دارد و پس از فراغت از تحصیل این ارتباط قطع می‌شود که این نشان از اهمیت جایگاه مربیان در نظام سلامت دارد.

لذا چون بهورزان در خط مقدم ارائه خدمات و آموزش مراقبت‌های حفظ و ارتقای سلامت، ایفای نقش می‌کنند، استفاده از روش‌ها و الگوهای نوین و کارآمد آموزشی مربیگری، آنان را برای ایفای نقش آموزشی و اجرایی خود توانمند خواهد ساخت. (۱۷)

منابع

1. Khoursandi M, Khosravi Sh. [Investigation of the View of Nursing and Midwifery Students About Clinical Education Condition in Nursing and Midwifery College of Arak University of Medical Science]. Journal of Arak University of Medical Sciences. 2002; 5(1): 29-32. [Persian]
2. Wimmers PF, Schmidt HG, Splinter TA. Influence of clerkship experiences on clinical competence. Med Educ. 2006; 40(5): 450-8
3. Zamanzad B, Moezzi M, Shirzad H. [Rate of satisfaction and evaluation of medical students (interns and externs) from the quality of clinical education in the Shahre-kord University of medical sciences-2005]. Koomesh. 2007; 9 (1): 13-20. [Persian]
4. Khoshrang H, Salari A, Dadgaran I, Moaddab F, Rouh-Balasi L, Pourkazemi I. [Quality of Education Provided at The Clinical Skills Lab From Medical Students' viewpoints in Guilan University of Medical Sciences]. Research in Medical Education. 2016; 8(2): 77-83. [Persian]
5. Anbari Z, Sirus A, Goodarzi D, Zamani H. [Rezayatmandi Daneshjooyane Pezeshki Az Farayande Amoozeshe Balini Dar Dorehaye Karammozi Va Karvarzi Dar Bakhshhaye Dakheli Va Atfal Daneshgahe Oloom Pezeshki Arak]. Journal of Health and Care. 2010 11(2): 25-33. [Persian]
6. Jafar Jalal E, Yekta P, Masror D, Hosaini F, Babaee Haidar Abadi A, Imanzad M, et al. [Relationship Between Preceptors Educational Preparedness and Nursing Student's Satisfaction With Clinical and Practical Educations]. Scientific Journal of Ilam University of Medical Sciences. 2013; 21(5):150-159. [Persian]
7. Moridi G, Valiee S, Khaledi S, Fathi M, Shafiean M, Gharibi F. [Clinical Education Stressors FROM THE Perspective OF Students OF Nursing, Midwifery, AND Operating Room: A Study IN Kurdistan University OF Medical Sciences]. Iranian Journal of Medical Education. 2012; 11(7):675-684. [Persian]
8. Fotoukian Z, Hosseini SJ, Beheshti Z, Zabihi A, Aziznejad P, Ghaffari F. [Clinical Education Status According to the Nursing Students' Point of View]. Biannual Journal of Medical Education Education Development Center. 2013; 1(1): 26-33. [Persian]
9. Delaram M. [Clinical Education from the Viewpoints of Nursing and Midwifery Students in Shahrekord University of Medical Sciences]. Iranian Journal of Medical Education. 2006; 6(2): 129-135. [Persian]
10. Lfmark A, Wikblad K. Facilitating and Obstructing Factors for Development of Learning in Clinical Practice: A Student Perspective. J Adv Nurs. 2001; 34(1): 43-50.
11. Andrews GJ, Brodie DA, Andrews JP, Hillan E, Thomas BG, Wong J, Rixon L. Professional Roles And Communications In Clinical Placements: A Qualitative Study Of Nursing Students' Perceptions And Some Models For Practice. Int J Nurs Stud. 2006; 43(7): 861-74.
12. Tazakori Z, Mehri S, Mobaraki N, Dadashi L, Ahmadi Y, Shokri F et al. [Factors Affecting on Quality of Clinical Education from Perspectives of Operating Room Students]. Journal of health & care. 2015; 17(2): 128-136 [Persian]
13. Bahrami Babaheidary T, Sadati L, Golchini E, Mahmudi E. [Assessment of Clinical Education in the Alborz University of Medical Sciences from Surgical Technology and Anesthesiology Students' Point of View]. Alborz University Medical Journal. 2012; 1(3): 143-150. [Persian]
14. Salmani N, Amirian H. [Comparison between nursing students and trainers viewpoints about clinical education environment in Islamic Azad university of Yazd in the year 2006]. Strides in Development of Medical Education. 2006; 3(1): 11-18. [Persian]
15. Pournamdar Z, Salehiniya H, Shahrakipoor M, Sohrabzade S. [Nurse and Midwifery Students' Satisfaction of Clinical Education in Hospitals of Zahedan]. Research in Medical Education. 2015; 7(2):45-51. [Persian]
16. Jafari R, [Interview with the first coach and manager of the country's behvarzi training center]. Behvarz Quarterly, 2013; 25(90): 58-59
17. Rahbar R and colleagues. [Regulation of the behvarz education course] ,2015;12-13